

Mladí zamestnanci – Fakty a čísla

Zamestnanosť mládeže

Európske observatórium rizík pripravilo súbor správ opisujúcich bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci týkajúcich sa konkrétneho rizika, sektoru alebo skupiny pracovníkov. V tomto informačnom letáku je uvedený súhrn správy (1) o mladých zamestnancoch. Je to súčasť väčšieho projektu, ktorého cieľom je skoršia identifikácia nových trendov a rizík pri práci, čo by napomohlo lepšiemu využívaniu zdrojov a umožnilo včasnejšie a účinnejšie zásahy.

Táto publikácia má za cieľ poskytnúť prehľad ohrození, ktorým sú vystavení mladí zamestnanci pri práci a poukázať na to, aké sú krátkodobé a dlhodobé následky tohto vystavenia. Využíva na to analýzu štatistických údajov a štúdií a vybrané prípadové štúdie o prevencii.

Cieľom agentúry je na základe bohatých informácií zhromaždených z členských štátov Európskej únie i mimo jej územia poskytnúť dôležitý prehľad skúseností v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia mladých ľudí pri práci. Agentúra verí, že tieto informácie prispejú k lepšej ochrane mladých ľudí na začiatku ich pracovného života, a tým k lepšiemu zdravotnému stavu počas ich pracovného života.

Zamestnanosť mládeže v EÚ-25

Takmer vo všetkých členských štátoch klesá podiel mladých zamestnancov. Odráža to klesajúcu mieru pôrodnosti, ale môže to poukazovať aj na skutočnosť, že vzdelávacie aktivity sa stávajú obvyklejšími a trvajú dlhší čas. Okrem toho mladí zamestnanci sú zraniteľnejší voči hospodárskej recesii – zamestnávateľia reagujú na hospodárske tlaky obmedzovaním prijímania nových mladých zamestnancov.

V roku 2005 bolo v EÚ-25 zamestnaných okolo 193,8 milióna ľudí, z toho bolo 20,4 milióna mladých (2) zamestnancov. Mladí zamestnanci predstavujú 10,5 % pracovnej sily. Miera zamestnanosti mladých zamestnancov (3) (EÚ-25) dosiahla 36,3 % v porovnaní so 63,6 % obyvateľstva vo veku 15 – 64 rokov.

Miera nezamestnanosti mládeže EÚ-25 bola 18,7 %, čo je dvojnásobok celkovej miery nezamestnanosti (9,0 %). V mnohých členských štátoch EÚ sa za posledné roky zvýšila aj miera nezamestnanosti mladých ľudí, aj keď vo všeobecne starnúcej populácii je menej mladých ľudí. Medzi jednotlivými regiónmi sú značné rozdiely: v dvoch tretinách regiónov EÚ-25 bola miera nezamestnanosti mladých ľudí prinajmenšom dvojnásobne vyššia ako celková nezamestnanosť. Regionálne miery nezamestnanosti mladých ľudí boli v rozmedzí 6,2 % až 59,1 %.

Úspešná integrácia mladých ľudí do pracovného života je však pre spoločnosť i pre podniky mimoriadne dôležitá, takisto aj pre samotných mladých ľudí, pre kontrolu nad vlastným životom a pre ich zdravie a pohodu.

Práca dočasná, na čiastočný úväzok, víkendová a na zmeny

V roku 2005 boli zamestnanci vo veku 15 – 24 rokov v porovnaní s celkovou pracovnou silou menej často zamestnávaní na plný úväzok (72 % proti 82 %), častejšie boli zamestnávaní na dočasné zmluvy (39 % proti 14 %) a ako zamestnanci so stálou mzdou (94 % proti 83 %). Vzhľadom na to, že neformálne pracovné dohody sú bežné medzi mladými zamestnancami (napr. brigády, práca pre rodinný podnik, učňovský pomer), zamestnanie sa ťažko definuje.

V EÚ-25 mnoho mladých zamestnancov bolo mladších ako 25 rokov: 37,5 % mladých zamestnancov v EÚ-25 malo dočasné zmluvy. Percentuálny rozsah bol od 6,8 % v Írsku do 59,4 % v Španielsku.

Podľa údajov o zamestnaní cez agentúry dočasného zamestnávania (4) osoby zamestnané na dočasné zmluvy majú horší prístup k odbornej príprave a účasti na dlhodobom rozvoji kompetencií ako zamestnanci so zmluvami na dobu neurčitú. Dočasní zamestnanci majú tiež menšiu kontrolu nad poradím úloh, pracovným tempom a pracovnými metódami, majú nižšie nároky na prácu a sú menej informovaní o rizikách pri práci.

V roku 2005 jeden zo štyroch mladých zamestnancov pracoval na čiastočný úväzok. Podiel práce na čiastočný úväzok sa tiež zvyšuje. Prieskum o práci na čiastočný úväzok v Európe ukazuje, že prináša menej príležitostí na odborné vzdelávanie a pracovný postup (5). Mzdová úroveň a dávky sociálneho zabezpečenia bývajú často nižšie a práce sú obvykle monotónne.

Okrem toho viac ako polovica mladých zamestnancov pracovala aspoň jednu sobotu v mesiaci. V prípade mladých zamestnancov bola aj väčšia pravdepodobnosť, že budú pracovať na zmeny.

Kde pracujú mladí zamestnanci?

Z rozdelenia podľa sektorov vidno, že v EÚ-25 sa najväčší podiel mladých zamestnancov vyskytuje v hoteloch a reštauráciách (22,7 %) a obchode (16,3 %). Sektor pohostinských služieb sa nachádza na prvom mieste, pokiaľ ide o zamestnávanie mladých ľudí v 20 z 25 členských štátoch a vo všetkých členských štátoch sa nachádza medzi prvými tromi.

Toto rozdelenie má dôležité dôsledky pre bezpečnosť a ochranu zdravia mladých ľudí pri práci kvôli špecifickému súboru potenciálne škodlivých podmienok, ktoré sú charakteristické pre tieto sektory (vrátane nízkej mzdy, dočasnej sezónnej práce, zlých pracovných podmienok a fyzicky náročnej práce). V EÚ-25 boli mladí ľudia v roku 2005 najčastejšie zamestnávaní ako zamestnanci služieb (5,2 milióna) a potom ako remeselníci a príbuzné profesie (3,6 milióna). Úradníci (2,7 milióna) a technici a príbuzné profesie sa nachádzali spolu na treťom mieste (2,7 milióna) a tesne po nich nasledovali

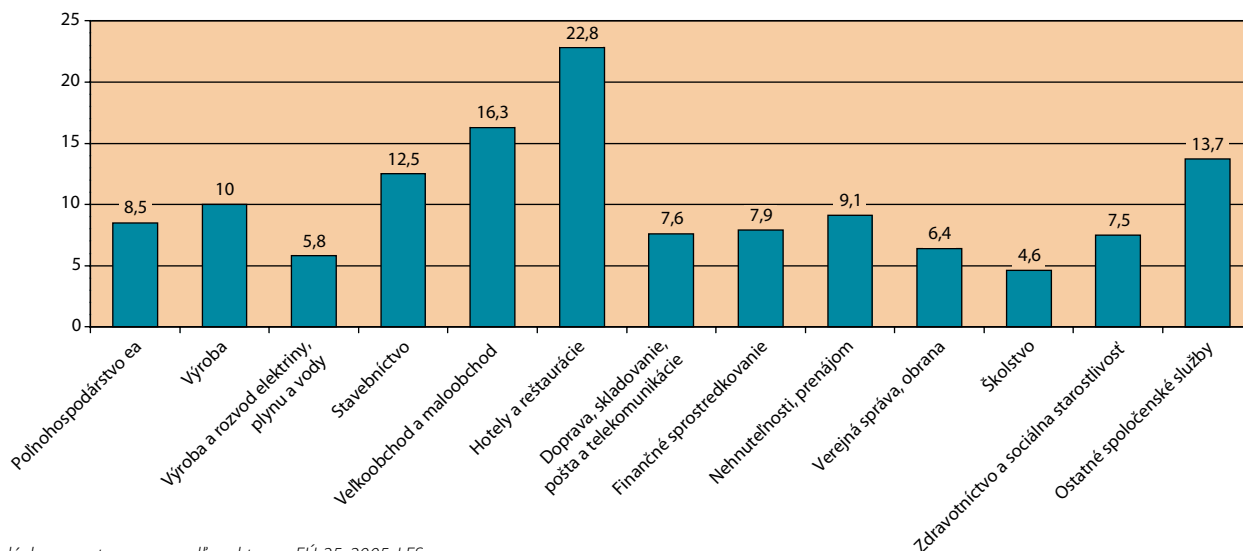
(1) <http://osha.europa.eu/publications/reports/7606507>

(2) Mladí zamestnanci: 15 – 24 rokov

(3) Miera zamestnanosti vyjadruje v percentách podiel počtu pracujúcich osôb na celkovom počte obyvateľstva v rovnakom veku.

(4) Goudswaard, A., Andries, F., „Employment status and working conditions“. <http://www.eurofound.eu.int/publications/htmlfiles/ef0208.htm>

(5) Európska nadácia pre zlepšovanie životných a pracovných podmienok, Dublin, „Part-time work in Europe“ (Práca na čiastočný úväzok v Európe), 2005 <http://www.eurofound.eu.int/ewco/reports/TN0403TR01/TN0403TR01.pdf>

Podiel mladých zamestnancov podľa sektorov, EÚ-25, 2005, LFS

základné povolania (2,5 milióna). Medzi jednotlivými členskými štátmi sa vyskytujú len malé rozdiely v tomto rozdelení podľa profesií. Najväčší nárast počtu mladých ľudí zamestnaných v službách a predaji nastal od roku 2000 do 2005 (+ 0,38 milióna).

Pre mnohé z týchto sektorov a povolání sú typické riziká úrazov, vystavenie nebezpečenstvu na pracovisku alebo, ako je tomu v prípade profesií v službách, zložité situácie v zamestnaní.

Rodové rozdiely

Mladí zamestnanci sa stretávajú s rodovými rozdielmi práve tak, ako je tomu u bežnej pracujúcej populácie. Pracuje viac mladých mužov ako žien: v roku 2005 v EÚ-25 pracovalo 11,1 milióna mladých mužov a 9,3 milióna mladých žien. Napriek tomu sa dajú ťažko zistiť údaje o vystavení a zdravotných následkoch, ktoré by uvádzali rozdiely medzi mladými ženami a mužmi.

© Hasse Eriksson

Rodové aspekty rozhodne prispievajú k odlišnému vystaveniu nebezpečenstvu, a teda aj k odlišným zdravotným následkom. Napríklad kadernícka profesia je prevažne ženským povoláním a je tu zamestnaných 87 % žien. V približne 400 000 kaderníckych salónoch v Európe pracuje viac ako milión osôb. Pre tento sektor je typická mladá pracovná sila: 83 % zamestnancov je mladších ako 26 rokov a 56 % má menej ako 19 rokov. V dôsledku toho sa takmer všetky rizikové faktory pre kaderníkov automaticky týkajú mladých zamestnancov. Hlavné zdravotné problémy v tomto sektore – kožné problémy, astma a poruchy podporného-pohybovej sústavy (MSD) – preto najviac postihujú mladé ženy.

Je potrebné uskutočniť ďalší prieskum na:

- získanie obrazu o rizikách, ktoré ohrozujú mladých zamestnancov a o tom, akým faktorom sú vystavení na pracovisku, napríklad nebezpečné látky (konkrétnejšie biologické faktory, karcinogény a reprotoxické látky), hluk a vibrácie, pracovné podmienky vyžadujúce fyzickú námahu a psychosociálne riziká;
- posúdenie závažnosti konkrétnych rizík, ktoré ohrozujú mladých zamestnancov v sektoroch s vysokou zamestnanosťou, s osobitným zameraním na sektor služieb;
- posúdenie rodových rozdielov a relatívnej závažnosti príslušných rizík pre mladé ženy a mužov;
- prispôbenie procesu zvyšovania informovanosti, odbornej prípravy a prevencie vyššie uvedeným rozdielom a zahrnutie otázok rozmanitosti, týkajúcich sa napríklad mladých migrujúcich zamestnancov;
- zabezpečenie, aby odborná príprava v sektoroch služieb (čo sa stále viac týka mladých zamestnankýň, ako napr. domáca starostlivosť), zahŕňala bezpečnosť a ochranu zdravia (BOZP);
- účinné zameranie politik na znižovanie rizík pracovných úrazov mladých zamestnancov. V tomto ohľade by bola užitočná aj spolupráca v oblastiach niektorých politik (napr. verejné zdravie, boj proti detskej práci, bezpečnosť dopravy);
- informačné aktivity, aby sa BOZP zaviedla do všeobecného vzdelávania na všetkých úrovniach.

Viac informácií

Táto správa je tiež príspevkom ku každoročnej kampani agentúry, ktorá bola v roku 2006 venovaná ochrane mladých ľudí pri práci. Pod heslom „Bezpečný štart“ sa viac ako 30 krajín aktívne zúčastnilo na najväčšej európskej kampani v oblasti BOZP na ochranu mladých zamestnancov.

Informácie o tom, akým rizikám sú vystavení mladí zamestnanci a ako vplyvajú na zdravie mladých zamestnancov, sú zhrnuté vo Faktoch 70:

Mladí zamestnanci – Fakty a čísla: Vystavenie rizikám a vplyv na zdravie.

Ďalšie informácie o bezpečnosti mladých zamestnancov sú k dispozícii na: <http://ew2006.osha.europa.eu/>

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao
Tel. (+34) 94 479 43 60, Fax (+34) 94 479 43 83
E-mail: information@osha.europa.eu

©Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci. Reprodukcia je povolená pod podmienkou, že sa uvedie zdroj. Printed in Belgium, 2007

